

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมและศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของครัวเรือนในประเทศไทย รวมไปถึงวิธีการออมเงินและวัตถุประสงค์ในการออมเงิน โดยมีจำนวนครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษาที่มีข้อมูลสมบูรณ์สามารถวิเคราะห์ได้จำนวน 5,500 ครัวเรือน วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) นำเสนอวิธีการแจกแจงค่าสถิติความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมด้วยการทดสอบไคสแควร์ (chi-square), สหสัมพันธ์ (Correlation) และการถดถอย (regression) โดยปัจจัยที่นำมาทดสอบ ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน เพศของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ภาระหนี้ของครัวเรือน และระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ผลการศึกษาสรุป ดังนี้

จากข้อมูลมีจำนวนครัวเรือนที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 5,500 ครัวเรือน ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุมากกว่า 50 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าหรือเท่ากับประถมศึกษา และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรหรือประมง นอกจากนี้ครัวเรือนส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1- 3 คน มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท ส่วนใหญ่จะมีจำนวนหนี้มากกว่า 100,000 บาท สำหรับการออมเงินนั้นมีจำนวนครัวเรือนที่ออมเงินทั้งสิ้น 4,018 ครัวเรือน และไม่มีออมเงินจำนวน 1,498 ครัวเรือน มีมูลค่าการออมเงินเฉลี่ย 5,341 บาท และส่วนใหญ่จะมีมูลค่าการออมเงินไม่เกิน 10,000 บาท สำหรับวิธีการออมเงินของครัวเรือนนั้น ส่วนใหญ่จะนิยมออมเงินด้วยวิธีการฝากธนาคาร สถาบันการเงินหรือสหกรณ์ออมทรัพย์เพราะการฝากเงินด้วยวิธีการดังกล่าวนี้มีความมั่นคงมากกว่าวิธีอื่นๆ อีกทั้งยังได้รับผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ยหรือเงินปันผลและไม่มีความเสี่ยงจากการสูญหาย ส่วนวัตถุประสงค์ของการออมเงินนั้น ครัวเรือนส่วนใหญ่นิยมออมเงินเพื่อเก็บไว้ใช้เวลาเจ็บป่วยหรือชราเนื่องจากหากเกิดอาการเจ็บป่วยโดยที่จำเป็นต้องใช้เงินก็สามารถนำเงินที่ออมไว้มาใช้จ่ายได้และอาจเก็บเผื่อว่าในอนาคตหากมีอายุมากขึ้น ไม่สามารถทำงานเลี้ยงดูตัวเองได้แล้ว ก็สามารถมีเงินที่ออมไว้นำมาใช้ได้

สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเงินของครัวเรือน โดยมีปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ รายได้ของครัวเรือน เพศของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และภาระหนี้ของครัวเรือน วิเคราะห์ผลด้วยไคสแควร์ (chi-square) พบว่า

รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออม คือ ครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่าค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มในการออมเงินมากกว่า

เพศของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออม คือ หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศชายมีการออมเงินมากกว่าเพศหญิง

อายุของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออม คือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุอยู่ในกลุ่มต่ำมีแนวโน้มในการออมเงินมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุอยู่ในกลุ่มสูง

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออม พบว่าครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่าค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มในการออมเงินมากกว่าครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออม คือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปมีแนวโน้มในการออมเงินมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

ภาระหนี้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมเงิน คือ ครัวเรือนที่มีภาระหนี้สูงมีแนวโน้มในการออมเงินมากกว่าครัวเรือนที่มีภาระหนี้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

เมื่อประมาณแบบจำลองการออมด้วยการวิเคราะห์การถดถอย (regression) พบว่า

รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออม หากรายได้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1% มีผลทำให้การออมเพิ่มขึ้น 0.3 % แสดงว่าหากครัวเรือนนั้นๆ ยิ่งมีรายได้เพิ่มขึ้นก็จะส่งผลให้มีการออมเงินเพิ่มขึ้น

เพศของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออม หากหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิงจะมีการออมต่ำกว่าเพศชาย 9.3% กล่าวคือหัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีการออมเงินมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าส่วนใหญ่แล้วหัวหน้าครัวเรือนจะเป็นเพศชายทำให้สัดส่วนการออมเงินของเพศชายจึงมากกว่าเพศหญิง

ภาระหนี้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออม หากภาระหนี้ของครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 % จะมีผลทำให้การออมเพิ่มขึ้น 0.054 % กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีภาระหนี้สูงจะมีการออมเงินเพิ่มขึ้นเนื่องจากอาจจำเป็นต้องออมเงินเพื่อนำมาจ่ายภาระหนี้ที่มีอยู่

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ หากจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น 1 คน จะส่งผลทำให้การออมเพิ่มขึ้น 13.1% กล่าวคือ ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมากจะมีการออมเงินมากด้วย เพราะอาจต้องออมเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการออม หากหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาระดับปริญญาจะทำให้มีการออมเงินเพิ่มขึ้น 103 % และถ้าหัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษามีการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จะทำให้มีการออมเงินเพิ่ม 137% เมื่อเทียบกับหัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีการออมมากกว่า ซึ่งตรงกับบทความที่วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเงินซึ่งจะแบ่งเป็นสองด้านด้วยกัน คือ ด้านบวกและด้านลบ สำหรับในกรณีนี้เป็นด้านบวก ระดับการศึกษาของกลุ่มครัวเรือนจะช่วยเสริมสร้างหรือปลูกฝังทัศนคติของครัวเรือนให้มีวินัยในการจ่ายก่อให้เกิดการประหยัดในรายจ่ายรวมทำให้ครัวเรือนสามารถออมได้มากขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย พบว่า หลายๆ ปัจจัยไม่ว่าจะเป็นรายได้ของครัวเรือน ภาระหนี้ของครัวเรือนเพศของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ต่างก็มีความสัมพันธ์กับการออม ทั้งนี้ ปัจจัยดังกล่าวยังมีความสัมพันธ์กับรายได้อีกด้วย แสดงว่าหากรายได้เพิ่มขึ้นก็จะส่งผลให้ครัวเรือนมีการออมเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นหากต้องการให้ครัวเรือนมีการออมเงินเพิ่มมากขึ้น อันดับแรกเพิ่มระดับการออมของครัวเรือน ภาครัฐต้องมีการดำเนินงานในระยะยาวเพื่อให้ครัวเรือนเห็นความสำคัญในการออมและส่งเสริมให้เงินออมเข้ามาสู่ในระบบซึ่งทำให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่ และควรมีการจัดระบบประกันสังคมให้แรงงานนอกระบบที่ไม่มีสวัสดิการรองรับ เพื่อสนับสนุนการเพิ่มระดับการออมของครัวเรือนเพื่อการใช้จ่ายหลังเกษียณอายุ การการรณรงค์ให้ครัวเรือนเห็นความสำคัญการออม การให้ข้อมูลข่าวสาร โดยปลูกฝังทัศนคติตั้งแต่วัยเด็กผ่านระบบการศึกษา หรือการใช้สื่อโทรทัศน์ และควรมีการสนับสนุนให้สมาชิกในครัวเรือนมีการศึกษาที่สูงเพื่อที่จะได้มีงานที่ดีทำ มีรายได้ที่สูง ทำให้มีการออมเงินเพิ่มมากขึ้น สำหรับครัวเรือนที่ไม่มีเงินออมควรสนับสนุนให้มีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือน